

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

НАУКА В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА: ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ І СУЧАСНИЙ СТАН

**Матеріали
Всеукраїнської науково–практичної конференції
молодих вчених**

14 листопада 2024 року

Харків 2024

Наука в соціокультурному розвитку людства: історичне становлення і сучасний стан: Матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції молодих вчених. – Х.: Національний університет цивільного захисту України, 2024. – 314 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково–практичної конференції молодих вчених «Наука в соціокультурному розвитку людства: історичне становлення і сучасний стан», присвячені актуальним проблемам філософських, історичних, культурологічних, педагогічних, політичних, соціологічних наук, пов'язаним з історією та сучасним станом науки. Збірник призначено для студентів, курсантів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти, науковців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Петрушенко В.П. Психологічна онтологія. Досвід побудови нетрадиційної онтології. Львів: Новий світ, 2024. с.116
2. Кант І. Masterpie ces you have to read liefore you die. Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2022. с. 356
3. Лейбніц Г. В. Protogala. , 2010. 216
4. Гартман Н. New Waus of Ontology. Університет Флориди, 2012. с.148

УДК 373.547

ВПЛИВ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ НА СОЦІАЛЬНО–ПОЛІТИЧНІ СТРУКТУРИ ТА КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*Яловенко В.О., Державний біотехнологічний університет
НК – Варинаєв О.М., кандидат філософських наук, доцент*

Наукові парадигми, такі як геліоцентрична система Коперника, яка замінила геоцентричну модель Птолемея, радикально змінили світогляд суспільства, зменшуючи вплив релігійних догм на наукове мислення. Теорія еволюції Дарвіна викликала значні дебати щодо походження людини та її місця у світі. Квантова механіка та теорія відносності змінили наше розуміння простору, часу та матерії, впливаючи на філософські дискусії про природу реальності. Ці теорії також вплинули на розвиток технологій, таких як GPS та ядерна енергетика.

Як наслідок, великий вплив має наука у формуванні етичних норм та цінностей, виникнення поняття «біоетика» зумовлено розвитком генетики та біотехнологій, таких як CRISPR (CRISPR (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats) – це потужний інструмент для редагування генів, який дозволяє дослідникам легко змінювати послідовність ДНК та функцію генів), викликає нові етичні питання щодо генетичної модифікації людини, клонування та використання ембріональних стовбурових клітин. Це вимагає переосмислення традиційних етичних норм та створення нових регуляторних рамок. Так само, Розвиток штучного інтелекту піднімає питання про етичність автономних систем, приватність даних та вплив на ринок праці. Це вимагає нових підходів до етики та регулювання технологій.

Неможливо уникнути впливу наукових інновацій на економічний розвиток та соціальну мобільність, зокрема, хвиля індустріальних революцій, і перша і друга сприяли масовому виробництву, урбанізації та створенню нових робочих місць, що

призвело до значних змін у соціальній структурі суспільства. В сучасному світі інформаційні технології, такі як інтернет та мобільні комунікації, створили нові галузі економіки та сприяли глобалізації. Біотехнології та зелена енергетика відкривають нові можливості для економічного зростання та соціальної мобільності.

Крім того, окремо слід виділити значення науки як рушійної сила економічних змін і технологічного прогресу, зокрема, виникнення нових галузей економіки. Наукові дослідження у галузі нанотехнологій, зеленої енергетики та медицини сприяють розвитку нових галузей економіки, створюючи нові робочі місця та підвищуючи конкурентоспроможність країн. Також наукові відкриття впливають на міжнародну торгівлю та економічні відносини, сприяючи розвитку глобального ринку та інтеграції економік.

Взаємодія науки і політики є невід'ємною частиною розвитку людства. Яскравими історичними прикладами такого впливу є початок використання атомної енергії після Другої світової війни і вплив такого використання на політичні рішення щодо ядерного роззброєння та міжнародної безпеки. Космічні дослідження під час Холодної війни сприяли розвитку технологій та зміцненню національної гордості. Викликами сьогодення можуть слугувати такі процеси як зміна клімату та пандемії, такі як COVID-19, що вимагають науково обґрунтованих політичних рішень для ефективного реагування на глобальні виклики. Це включає розробку політик щодо зменшення викидів парникових газів та забезпечення доступу до вакцин.

Наукові дослідження впливають на розробку політик у сферах охорони здоров'я, освіти та безпеки. Наприклад, дослідження у галузі епідеміології допомагають формувати політику щодо боротьби з інфекційними захворюваннями.

Міжнародне наукове співробітництво сприяє зміцненню дипломатичних відносин та вирішенню глобальних проблем, таких як зміна клімату та забезпечення продовольчої безпеки.

Невід'ємною частиною розвитку людства являються зміни культурних норм та традицій, які тісно пов'язані з науковими досягненнями. Наукові відкриття змінюють наші уявлення про природу, людину та суспільство. Наприклад, відкриття ДНК як носія генетичної інформації змінило наше розуміння спадковості та ідентичності.

Наукові досягнення сприяють формуванню нових культурних практик та традицій, таких як використання цифрових технологій у повсякденному житті та розвиток культури здорового способу життя.

Неоцінений вплив має наука на освіту та суспільну свідомість. Зокрема, інтеграція наукових знань у освітні програми сприяє формуванню критичного мислення у молоді та підвищенню рівня наукової грамотності у суспільстві.

Варті окремої уваги процеси впливу наукових досягнень на суспільну свідомість та громадську думку, сприяючи розвитку раціонального мислення та підвищенню обізнаності про глобальні проблеми.

Отже, від античних філософів, таких як Аристотель та Платон, до сучасних вчених, таких як Ейнштейн та Хокінг, наука пройшла довгий шлях розвитку, включаючи середньовічні наукові революції та епоху Просвітництва.

Коперніканська революція, Ньютонівська механіка, Дарвінівська теорія еволюції та квантова механіка стали переломними моментами, що змінили наукові парадигми та вплинули на суспільні структури та культурні трансформації. В нашому сьогоденні наука стикається з новими викликами, такими як зміна клімату, глобальні пандемії та етичні питання, пов'язані з новими технологіями. Це вимагає міждисциплінарного підходу та міжнародного співробітництва. Глобалізація та розвиток інформаційних технологій сприяють швидкому обміну знаннями та співпраці між вченими з різних країн, що прискорює науковий прогрес та розширює можливості для досліджень.

Наукові досягнення мають глибокий вплив на соціально-політичні структури та культурні трансформації. Історично, наукові революції змінювали світогляд суспільства, впливали на економічний розвиток та формували політичні рішення. Сучасні наукові досягнення продовжують відігравати ключову роль у вирішенні глобальних викликів, таких як зміна клімату та пандемії, сприяючи розвитку нових технологій та формуванню нових етичних норм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kuhn, T. S. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press.
2. Popper, K. (1959). *The Logic of Scientific Discovery*. Hutchinson.
3. Latour, B., & Woolgar, S. (1979). *Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts*. Princeton University Press.
4. Merton, R. K. (1973). *The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations*. University of Chicago Press.
5. Ziman, J. (2000). *Real Science: What It Is, and What It Means*. Cambridge University Press.
6. Jasanoff, S. (2004). *States of Knowledge: The Co-Production of Science and Social Order*. Routledge.
7. Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage Publications.
8. Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society*. Blackwell Publishers.